

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

Сюткін С.І.

Географія світового господарства

Робочий зошит для самостійної роботи студентів

Суми – 2018

*Рекомендовано до друку вченою радою природничо-географічного факультету
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
(протокол № 7 від 22 березня 2018 р.)*

Рецензенти:

О. В. Браславська – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри географії та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини

О. Г. Пархоменко – кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри географії Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка

Сюткін С.І.

С 98 Географія світового господарства : робочий зошит для самостійної роботи студентів / С.І. Сюткін. – Суми : ФОП Цьома С.П., 2018. – 32 с.

Структура завдань робочого зошиту відповідає основним темам нормативного курсу «Географія світового господарства». Запропоновані завдання орієнтують студентів на активну пізнавальну діяльність, творчу самостійну працю тощо, формують вміння розв'язувати прикладні задачі та коректно оформляти результати розрахункових та картографічних робіт. У виданні містяться теоретичні запитання для перевірки рівня засвоєння знань та отримання допуску до виконання практичних робіт.

© Сюткін С.І., 2018

© ФОП Цьома С.П., 2018

© СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2018

ЗМІСТ

<i>Практична робота № 1.</i>	
Функціональна і географічна моделі світового господарства.....	4
<i>Практична робота № 2.</i>	
Вплив НТР на галузеву і територіальну структуру світового господарства	6
<i>Практична робота № 3.</i>	
Металорудні ресурси світового господарства.....	8
<i>Практична робота № 4.</i>	
Земельні ресурси світу	10
<i>Практична робота № 5.</i>	
Еколого-економічна типологія країн світу	12
<i>Практична робота № 6.</i>	
Енергетика як провідна галузь світового господарства	15
<i>Практична робота № 7.</i>	
Паливно-енергетичний баланс світу	18
<i>Практична робота № 8.</i>	
Географія світової металургії.....	20
<i>Практична робота № 9.</i>	
Машинобудування	25
<i>Практична робота № 10.</i>	
Сільськогосподарська типологія країн світу	26
Індивідуальні навчально-дослідні завдання	29
Список рекомендованої літератури.....	30

Практична робота № 1.

Функціональна і географічна моделі світового господарства

Дайте усні відповіді на запитання:

1. Порівняйте відомі вам варіанти визначення світового господарства, запропонуйте власний підхід.
2. Проаналізуйте специфіку використання понять світове (всесвітнє) господарство, національна економіка (національне господарство), родинна економіка (домашнє господарство).
3. Доведіть існування зв'язку між світовим господарством і географічним поділом праці.
4. Проаналізуйте історію утворення світового господарства.
5. Схарактеризуйте етапи розвитку світового господарства та їх основні події.
6. Назвіть провідні риси сучасного етапу розвитку світового господарства.
7. Чому меркантилізм та авторитаризм обмежують участь країн в географічному поділі праці?
8. Оцініть позитивні й негативні наслідки повноцінної інтеграції України в сучасне світове господарство.

Виконайте практичні завдання:

Завдання 1: опишіть функціональну модель світового господарства, використовуючи текст лекції, рекомендовані джерела інформації та рис.1 (заповніть відповідні позиції).

Рис. 1. Функціональна модель світового господарства («центр-напівпериферія-периферія»)

Завдання 3: зробіть змістовне порівняння названих вище моделей. Чому не слід протиставляти ці моделі одна одній? _____

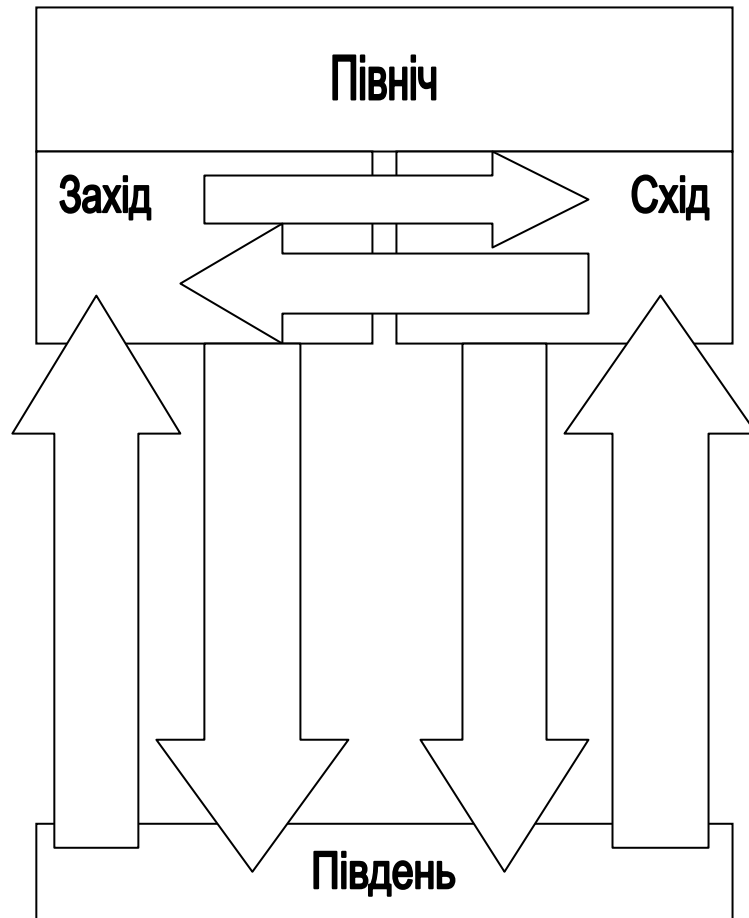

Рис. 2. Морфологічна (географічна) модель світового господарства («Північ – Південь»)

Завдання 3: зробіть змістовне порівняння названих вище моделей. Чому не слід протиставляти ці моделі одна одній? _____

[illegible]

Практична робота № 2.

Вплив НТР на галузеву і територіальну структуру світового господарства

Дайте усні відповіді на запитання:

1. Порівняйте еволюційний та революційний шляхи розвитку виробництва, наведіть приклади.
2. Зіставте різні варіанти визначення НТР, запропонуйте власний підхід.
3. Виділіть та охарактеризуйте провідні риси НТР.
4. Назвіть провідні напрямки вдосконалення виробництва в умовах НТР.
5. Проаналізуйте вплив НТР на галузеву структуру господарства.
6. Обґрунтуйте доцільність ставлення в постіндустріальному суспільстві до інформації як до виробничого ресурсу, який може приносити дохід.
7. Проаналізуйте вплив НТР на територіальну структуру господарства.
8. Виділіть основні тенденції змін ролі конкретних природно-ресурсних та соціально-економічних факторів розміщення виробництва в епоху НТР.

Виконайте практичні завдання:

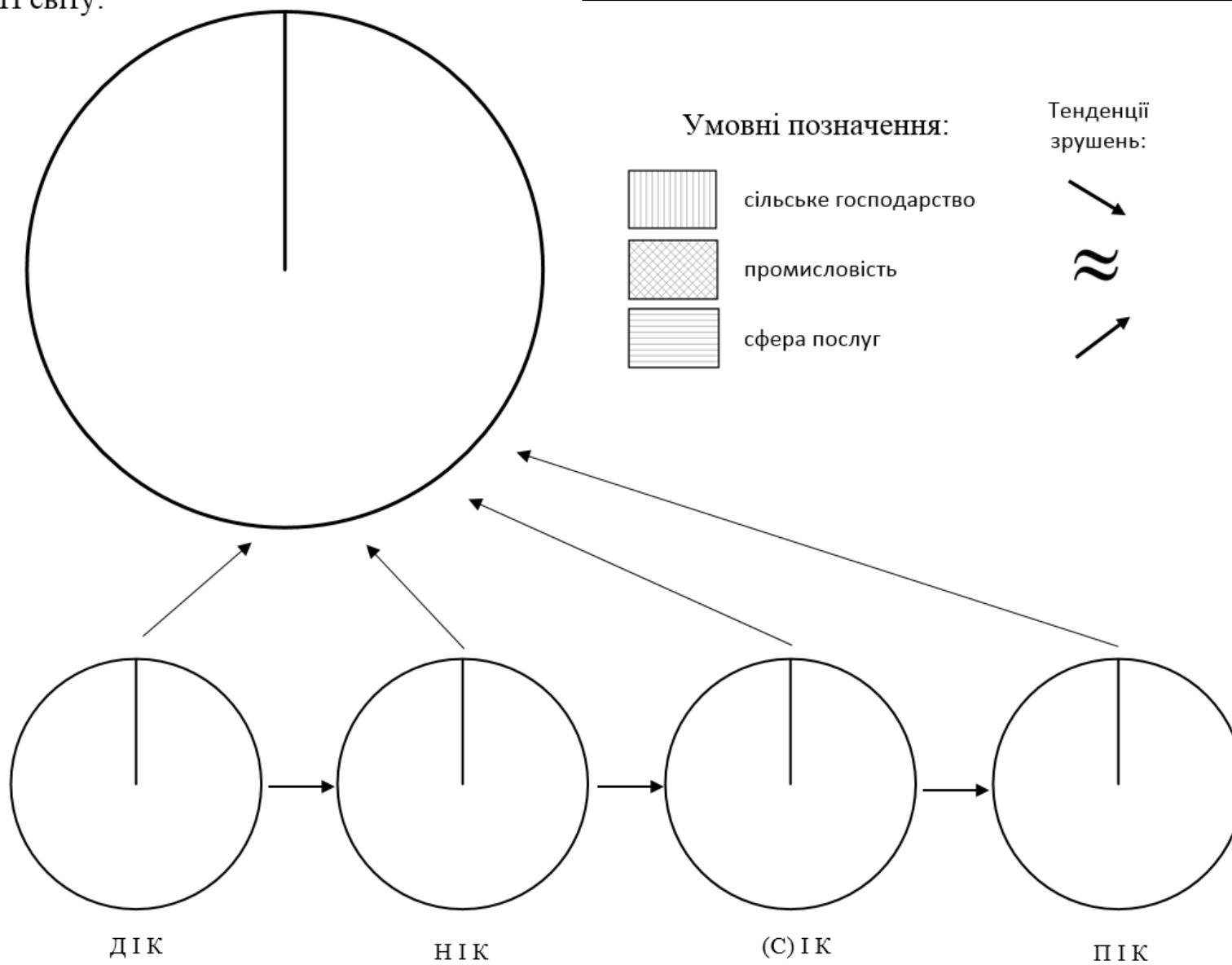
Завдання 1: зіставте ефективність використання показників ВВП, ВНП та НД для кількісної та якісної оцінки рівня розвитку національних економік країн світу. Запишіть висновки. _____

Завдання 2: побудуйте колові структурні діаграми галузевої вартості ВВП світу та країн різних соціально-економічних типів (рис. 3). Порівняйте їх між собою. Який тип країн має найбільш прогресивну галузеву структуру національної економіки? Відповідь обґрунтуйте. _____

Завдання 3: виділіть головні напрями структурних зрушень у світовому господарстві, опишіть їх; схарактеризуйте провідні чинники, що визначають існуючі тренди. _____

Рис. 3. Структурні зміни у світовому господарстві

ВВП світу:

Практична робота № 3.

Металорудні ресурси світового господарства

Дайте усні відповіді на запитання:

1. Поясніть особливості понять «природні умови» та «природні ресурси»; наведіть приклади, зважаючи на умовність цього розмежування.
2. Обґрунтуйте специфіку вживання термінів «природні ресурси» і «сировина».
3. Зіставте провідні підходи до класифікації природних ресурсів.
4. Схарактеризуйте класифікаційну схему природних ресурсів, яка найкраще відповідає завданням географії світового господарства. Свій вибір обґрунтуйте.
5. Визначте природокористування як наукову категорію.
6. Схарактеризуйте провідні концепції географічного ресурсознавства.
7. Яким чином природно-ресурсний потенціал територій розрізняють за обсягом (розміром) і структурою?
8. Назвіть провідні положення концепції ресурсних циклів.
9. Проаналізуйте структуру мінеральних ресурсів світу.
10. Схарактеризуйте (метало)рудні ресурси та особливості їх поширення.

Виконайте практичні завдання:

Завдання 1: нанесіть на контурну карту світу (див. наступну сторінку) найбільші родовища залізної руди, бокситів та мідної руди. Використовуйте атлас вчителя, шкільні атласи для 9 і 10 класів, текст лекції та інші рекомендовані джерела інформації.

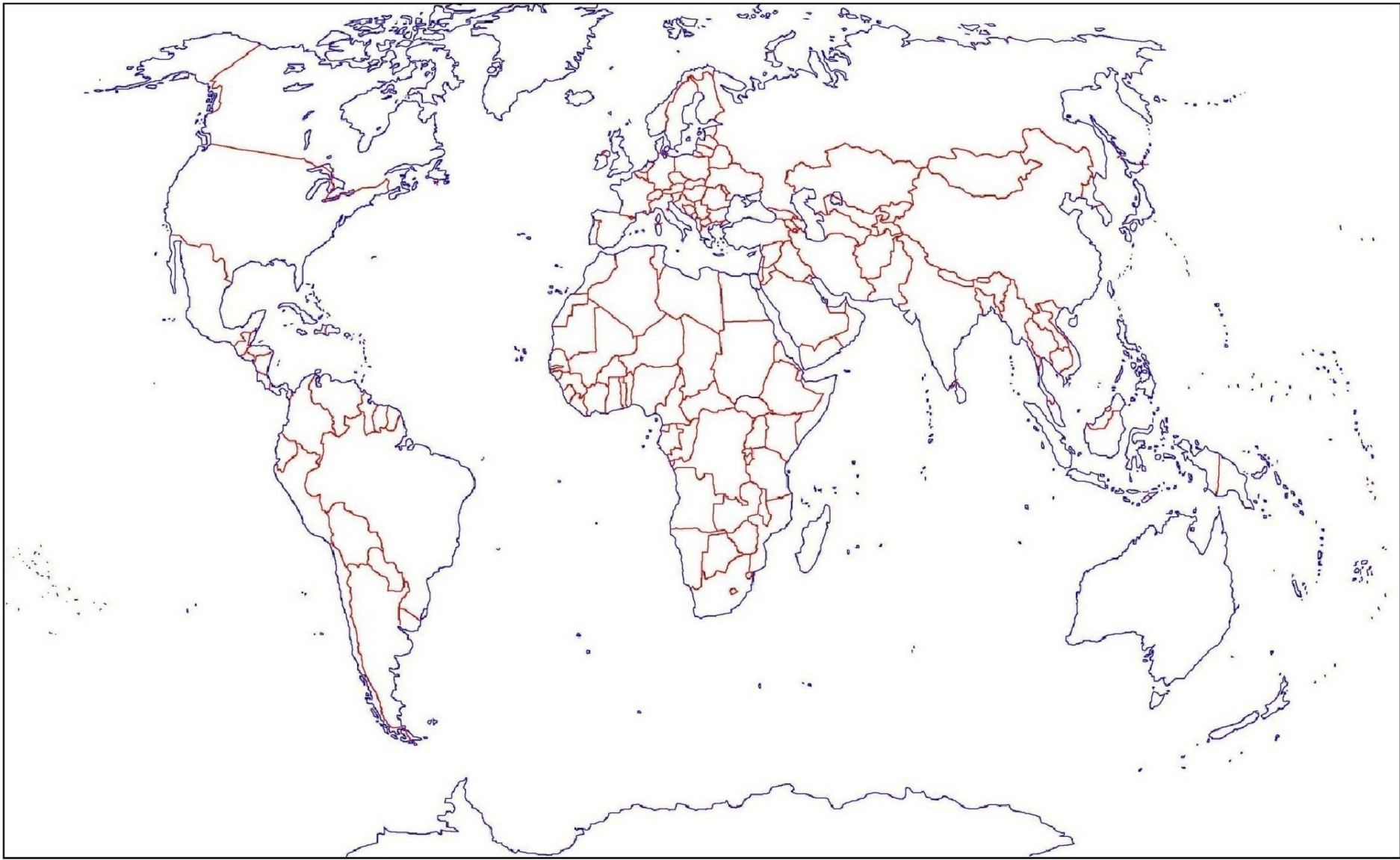
Завдання 2: заштрихуйте відповідними типами штриховок території країн, що входять до «десятки» лідерів з видобутку залізної руди, бокситів та мідної руди.

Завдання 3: побудуйте на карті колові (структурні) діаграми розподілу видобутку залізної руди, бокситів та мідної руди між країнами світу на основі статистичних даних таблиці 1.

Таблиця 1.

«Топ-10» країн та їх частки у світовому видобутку металорудної сировини

Залізна руда	%	Боксити	%	Мідна руда	%
1. Китай	40	1. Австралія	36	1. Чилі	17
2. Бразилія	22,5	2. Гвінея	16	2. США	14
3. Австралія	10	3. Ямайка	8	3. Канада	8
4. Росія	5	4-5. Бразилія	7	4. Замбія	6
5. Україна	4	4-5. Росія	7	5-6. ДР Конго	5,5
6. Індія	3,5	6. Суринам	4	5-6. Росія	5,5
7. США	3	7-8. Греція	2	7-9. Казахстан	5
8-9. Канада	2	7-8. Угорщина	2	7-9. Перу	5
8-9. ПАР	2	9-10. Франція	1,5	7-9. Польща	5
10. Швеція	1	9-10. Хорватія	1,5	10. Австралія	2
інші країни	7	інші країни	15	інші країни	27
Всього	100	Всього	100	Всього	100

Завдання 4: проаналізуйте отриману картосхему, зверніть увагу на закономірності «перекриття» штриховок, висновки занотуйте: _____

Практична робота № 4.

Земельні ресурси світу

Дайте усні відповіді на запитання:

1. Порівняйте положення земельних ресурсів в різних класифікаційних схемах природних ресурсів.
2. Подайте характеристику унікальним особливостям земельних ресурсів.
3. Проаналізуйте вплив «демографічного вибуху» на показник забезпеченості земельними ресурсами в світі та окремих регіонах.
4. Чому до земельного фонду планети не включено Антарктиду і Гренландію?

Виконайте практичні завдання:

Завдання 1: прокоментуйте з географічних позицій вислів Марка Твена: «Купуйте землю, цей товар більше не виробляється». _____

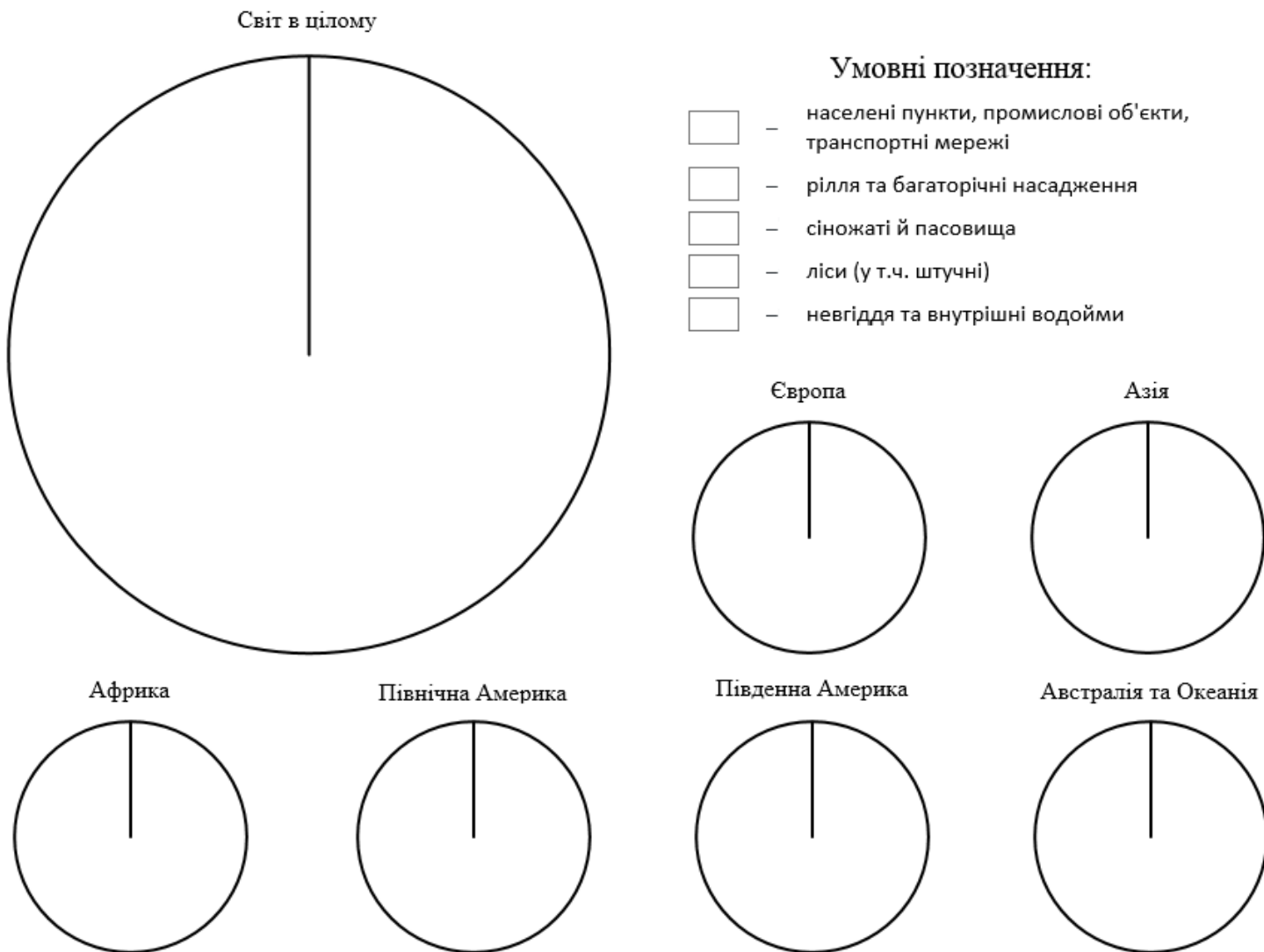
Завдання 2: побудуйте колову діаграму структури земельного фонду світу та його макрорегіонів на основі статистичних даних таблиці 2.

Таблиця 2.

Структура земельного фонду материків і частин світу, %

Регіон	Населені пункти, промислові об'єкти, транспортні мережі	Рілля та багаторічні насадження	Сіножаті й пасовища	Ліси (у т.ч. штучні)	Невгіддя та внутрішні водойми
Європа	5	32	19	26	18
Азія	2	21	15	21	41
Африка	1	11	23	26	39
Північна Америка	3	12	18	33	34
Південна Америка	1	8	19	47	25
Австралія та Океанія	1	5	51	8	35
Світ в цілому	3	11	23	30	33

Структура земельного фонду

Завдання 3: опишіть територіальні відмінності в структурах використання земельних ресурсів частин світу. Під впливом яких чинників вони сформувалися?

Практична робота № 5.

Еколого-економічна типологія країн світу

Дайте усні відповіді на запитання:

1. Зіставте провідні концепції взаємодії природи і суспільства.
2. Поясніть механізми зв'язку між економічними та екологічними показниками.
2. Назвіть особливості застосування порівняльно-географічного методу.
4. Поясніть принципи побудови теоретичної моделі еколого-економічної типізації країн світу. Використовуйте для цього рис. 4.
5. Обґрунтуйте вибір якісних та кількісних показників для виділення еколого-економічних типів країн.
6. Проаналізуйте світовий досвід використання природоохоронних та ресурсозберігаючих технологій

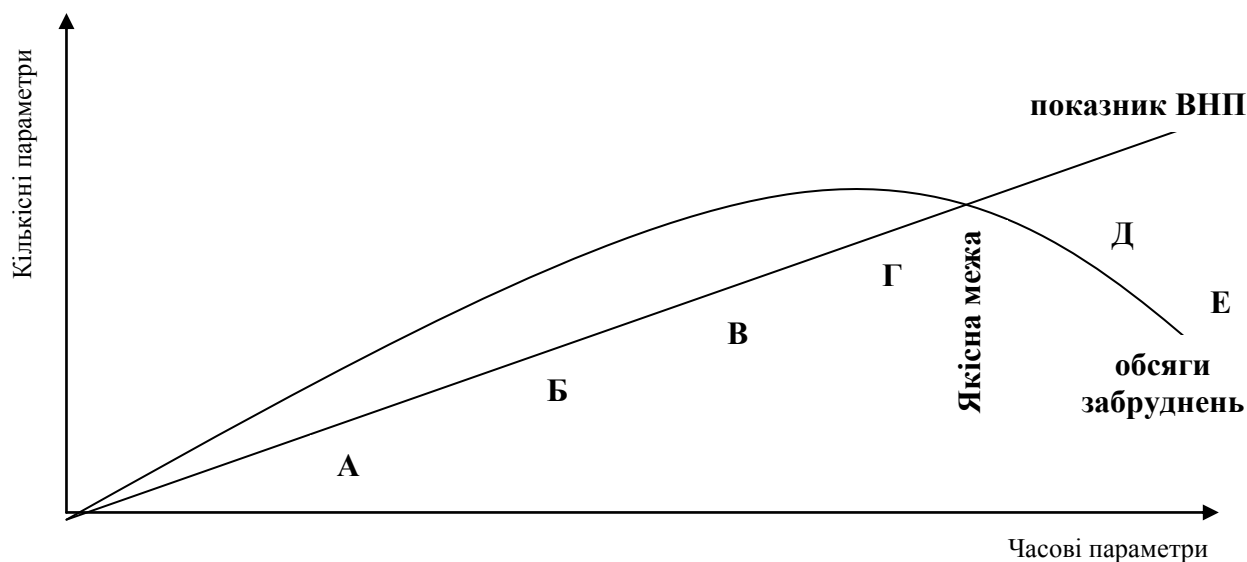

Рис. 4. Теоретична модель еколого-економічної типізації країн

Виконайте практичні завдання:

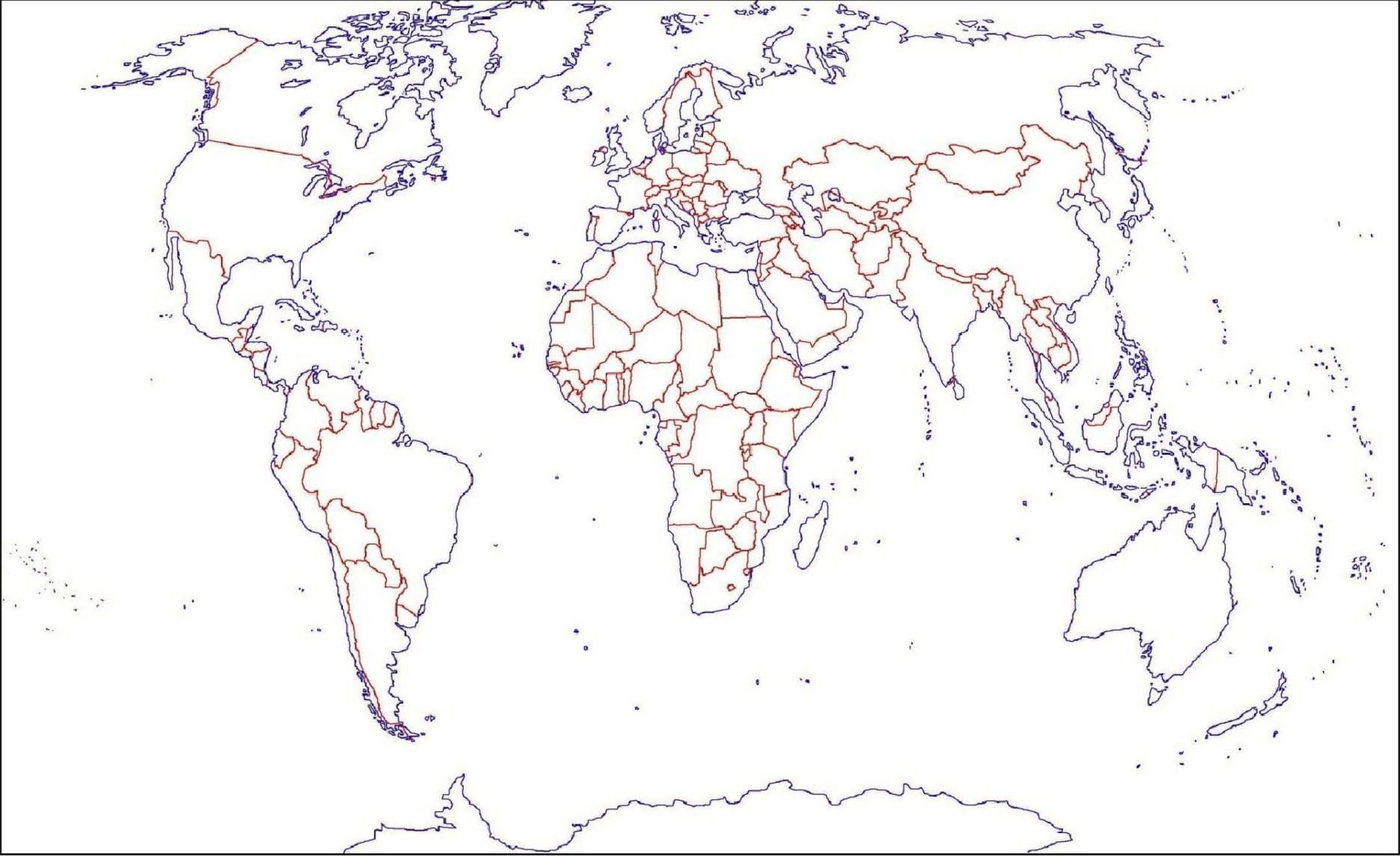
Завдання 1: заповніть та проаналізуйте таблицю характеристики еколого-економічних типів (табл. 3), підберіть власні приклади країн у кожному з виділених типів. Використовуйте конспект лекцій і підручники.

Завдання 2: нанесіть на контурну карту результати еколого-економічної типізації країн світу, оберіть відповідну кольорову гаму для умовних позначень.

Таблиця 3.

Еколого-економічна типологія країн світу

Тип	Змістовна характеристика типу	Приклади країн
А		
Б		
В		
Г		
Д		
Е		

Практична робота № 6.

Енергетика як провідна галузь світового господарства

Дайте усні відповіді на запитання:

1. Обґрунтуйте віднесення енергетики до галузей «авангардної трійки».
2. Зіставте зміст понять «паливно-енергетичний комплекс», «енергетика» та «електроенергетика».
3. Схарактеризуйте галузеву структуру паливно-енергетичного комплексу.
4. Поясніть чому НТР виявилася тісно пов'язаною з розвитком атомної енергетики? Як ця тенденція співвідноситься з теорією сталого розвитку людства?
5. Оцініть сучасні масштаби і перспективи розвитку альтернативної енергетики.

Виконайте практичні завдання:

Завдання 1: за допомогою коефіцієнта рангової парної кореляції Спірмена (формула 1) оцініть тісноту зв'язку між рівнем економічного розвитку (ВНП на душу населення) та споживанням енергії (кг нафтового еквіваленту на душу населення) в країнах світу (1а – доіндустріальних, 1б – нових індустріальних, 1в – індустріальних, 1г – постіндустріальних). Ранжування країн, квадрати різниці рангів та їхні суми слід відобразити у відповідних таблицях, продемонструвати весь хід розрахунків, отриману відповідь прокоментувати.

$$r = 1 - \frac{6 \sum_{i=1}^n (R_1 - R_2)^2}{n(n^2 - 1)} \quad (\text{формула 1})$$

де: r – коефіцієнт рангової парної кореляції Спірмена;

R_1 – ранг першого показника;

R_2 – ранг другого показника;

n – кількість об'єктів в ряду спостережень;

6 – спеціальний множник.

Таблиця 4.

1а Доіндустріальні країни

Країна	ВНП на душу населення, \$ на рік	R_1	Споживання енергії, кг нафтового еквів.	R_2	$(R_1 - R_2)^2$
1. Мозамбик	70		85		
2. Танзанія	110		38		
3. Ефіопія	110		20		
4. Сомалі	400		64		
5. Непал	170		25		
6. Чад	220		17		
7. Бутан	180		13		
8. Лаос	250		39		
9. Бангладеш	220		57		
10. Уганда	170		27		

$$\sum_{i=1}^{10} (R_1 - R_2)^2$$

$r =$

Висновок: _____

Таблиця 5.

16 Нові індустріальні країни

Країна	ВНП на душу населення, \$ на рік	R_1	Споживання енергії, кг нафтового еквів.	R_2	$(R_1 - R_2)^2$
1. Індія	510		231		
2. Китай	7380		1598		
3. Індонезія	2690		272		
4. Філіппіни	1770		215		
5. Сирія	1300		913		
6. Чилі	7830		887		
7. Аргентина	9050		1801		
8. Мексика	5470		1305		
9. Бразилія	4770		915		
10. Південна Корея	16790		1898		

$$\sum_{i=1}^{10} (R_1 - R_2)^2$$

r =

Висновок: _____

Таблиця 6.

1в (Старі) індустріальні країни

Країна	ВНП на душу населення, \$ на рік	R_1	Споживання енергії, кг нафтового еквів.	R_2	$(R_1 - R_2)^2$
1. Туреччина	7950		857		
2. Польща	12120		3416		
3. ПАР	5670		2447		
4. Чехія	12540		4081		
5. Португалія	12450		1507		
6. Греція	10180		2092		
7. Ірландія	32150		2653		
8. Ізраїль	23230		2050		
9. Нова Зеландія	32060		4971		
10. Австралія	37070		5041		

$$\sum_{i=1}^{10} (R_1 - R_2)^2$$

r =

Висновок: _____

Таблиця 7.

1г Постіндустріальні країни

Країна	ВНП на душу населення, \$ на рік	R_1	Споживання енергії, кг нафтового еквів.	R_2	$(R_1 - R_2)^2$
1. Великобританія	37760		3646		
2. Італія	30510		2754		
3. Нідерланди	40590		5123		
4. Австрія	42110		3503		
5. США	37120		7822		
6. ФРН	43030		3491		
7. Франція	32310		3845		
8. Норвегія	45800		9083		
9. Швеція	46780		6347		
10. Японія	38220		3563		

$$\sum_{i=1}^{10} (R_1 - R_2)^2$$

r =

Висновок: _____

Завдання 2: за допомогою коефіцієнта рангової парної кореляції Спірмена оцініть силу зв'язку між рівнем економічного розвитку та споживанням енергії для світового господарства в цілому. Оберіть для цього по 2-3 країни з кожного соціально-економічного типу та з різних частин світу.

Таблиця 8.

Світ в цілому

Країна	ВНП на душу населення, \$ на рік	R_1	Споживання енергії, кг нафтового еквів.	R_2	$(R_1 - R_2)^2$
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					

$$\sum_{i=1}^{10} (R_1 - R_2)^2$$

r =

Висновок: _____

Практична робота № 7.

Паливно-енергетичний баланс світу

Дайте усні відповіді на запитання:

1. З'ясуйте специфіку вживання термінів «паливно-енергетичний комплекс», «паливно-енергетичний баланс» та «електроенергетичний баланс».
2. Дайте визначення паливно-енергетичного та електроенергетичного балансів.
3. Обґрунтуйте поняття «умовне паливо»; наведіть формулу переведення енергоресурсів в умовне паливо.
4. Порівняйте вугільний та нафтовий еквіваленти умовного палива.
5. Поясніть відмінності між комерційними і некомерційними джерелами.
6. Проаналізуйте сучасні структури паливно-енергетичного та електроенергетичного балансів світу, виділіть 3 головних види палива.
7. Виділіть та охарактеризуйте історичні етапи розвитку паливно-енергетичного балансу світу.

Виконайте практичні завдання:

Завдання 1: створіть картосхему провідних паливних ресурсів світу, нанесіть на неї найбільші родовища кам'яного вугілля, нафти і природного газу. Використовуйте атлас вчителя, шкільні атласи для 9 і 10 класів, текст лекції та інші рекомендовані джерела інформації.

Завдання 2: заштрихуйте відповідними типами штриховок території країн, що входять до «десятки» світових лідерів з видобутку нафти, кам'яного вугілля і природного газу.

Завдання 3: побудуйте на карті колові (структурні) діаграми розподілу видобутку нафти, кам'яного вугілля і природного газу між країнами світу на основі статистичних даних таблиці 9. Попередньо розрахуйте частки країн та занесіть отримані дані у відповідні клітинки таблиці 9.

Таблиця 9.

«Топ-10» країн та їх частки у світовому видобутку паливно-енергетичних ресурсів

Нафта, млн. тон	%	Кам'яне вугілля, млн. тон	%	Природний газ, млрд. м ³	%
1. Саудівська Аравія 440		1. Китай 1275		1. Росія 580	
2. США 350		2. США 850		2. США 550	
3. Росія 310		3. Індія 260		3. Канада 170	
4. Іран 185		4. ПАР 204		4. Великобританія 100	
5. Китай 160		5. Австралія 192		5. Алжир 90	
6. Норвегія 155		6. Росія 185		6. Індонезія 64	
7. Венесуела 153		7. Польща 150		7. Іран 60	
8. Мексика 143		8. Україна 85		8. Нідерланди 57	
9. Великобританія 129		9. Казахстан 80		9-10. Туркменістан 52	
10. Канада 125		10. Канада 65		9-10. Узбекистан 52	
інші країни – 2850		інші країни – 1154		інші країни – 1425	
Всього – 5000	100	Всього – 4500	100	Всього – 3200	100

Завдання 4: проаналізуйте отриману картосхему, зверніть увагу на закономірності «перекриття» штриховок, висновки занотуйте: _____

Практична робота № 8.

Географія світової металургії

Дайте відповіді на запитання:

1. Обґрунтуйте поняття «конструкційні матеріали».
2. Чому саме метали є на сьогодні провідними конструкційними матеріалами?
3. Проаналізуйте галузеву структуру металургійного комплексу світу.
4. Порівняйте фактори розміщення підприємств чорної і кольорової металургії.
5. Як під впливом НТР змінилася вага окремих факторів розміщення?
6. Схарактеризуйте групу чорних металів.
7. Порівняйте технологічні, економічні та екологічні аспекти різних способів виплавки сталі.
8. Поясніть терміни «легкування» і «рафінування».
9. Проаналізуйте класифікацію кольорових металів, наведіть приклади.
10. Оцініть перспективи розвитку різних галузей металургійного комплексу.

Виконайте практичні завдання:

Завдання 1: на основі статистичних даних таблиці 10 розрахуйте частки країн у світовому виробництві сталі, запишіть їх у відповідну колонку та створіть структурну діаграму світового виробництва сталі (рис. 5 на наступній сторінці).

Таблиця 10.

№ з/п	Країна	Виплавка сталі, млн. тон на рік	Частка (%) у світовому виробництві
1.	Китай	600	
2.	Японія	120	
3.	США	90	
4.	Росія	70	
5.	Індія	53	
6.	Південна Корея	50	
7.	ФРН	47	
8.	Україна	37	
9.	Бразилія	28	
10.	Італія	27	
інші країни		378	
Світ в цілому		1500	100

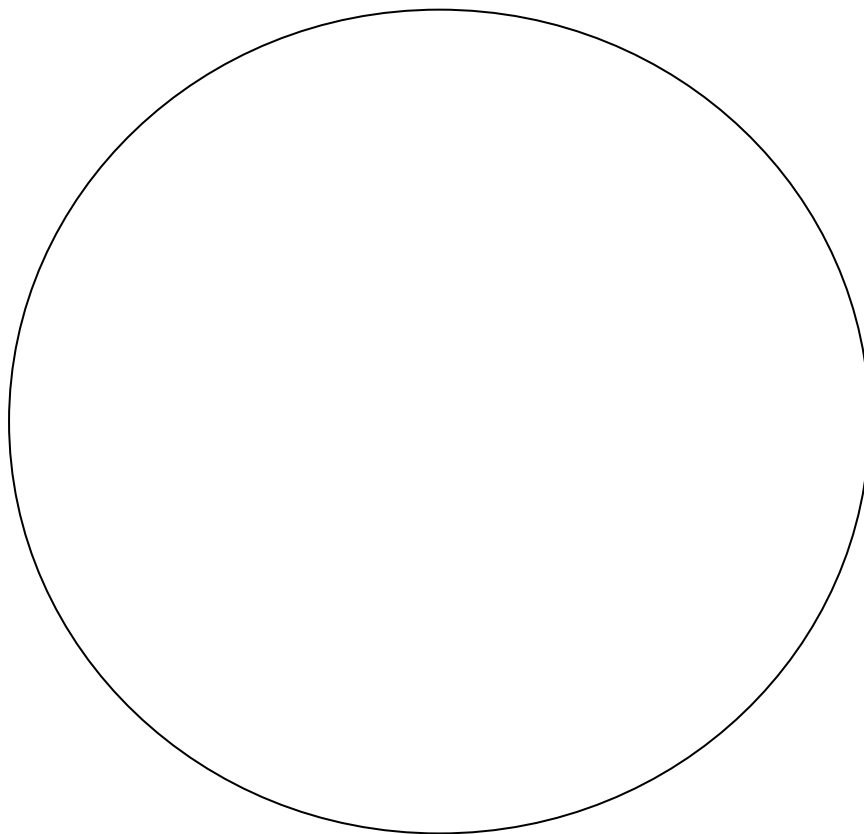

Рис. 5. Структурна діаграма виплавки сталі в світі

Завдання 2: створіть графічну модель металургійного комплексу (Рейнсько-Рурський, Сілезький, Остравсько-Карвінський, Лотаринзький, Люксембурзький, Приозерний, Приатлантичний, Каражаський, Дамодарський чи інший за погодженням з викладачем). Зразок виконання (на прикладі Донецько-Придніпровського металургійного комплексу України) представлений на рис. 6. Умовні позначення пропонуються нижче:

Умовні позначення:

- - металургійний комбінат
- - електростанція
- - залізна руда високої (В) чи низької (Н) якості
- - гірничо-збагачувальний комбінат
- - коксохімічний комбінат
- - коксівне вугілля
- Р** - ринок збуту (споживач)

зв'язки:

- - сировин-
- - збагачена руда, кокс, агломерат
- - готова продукція

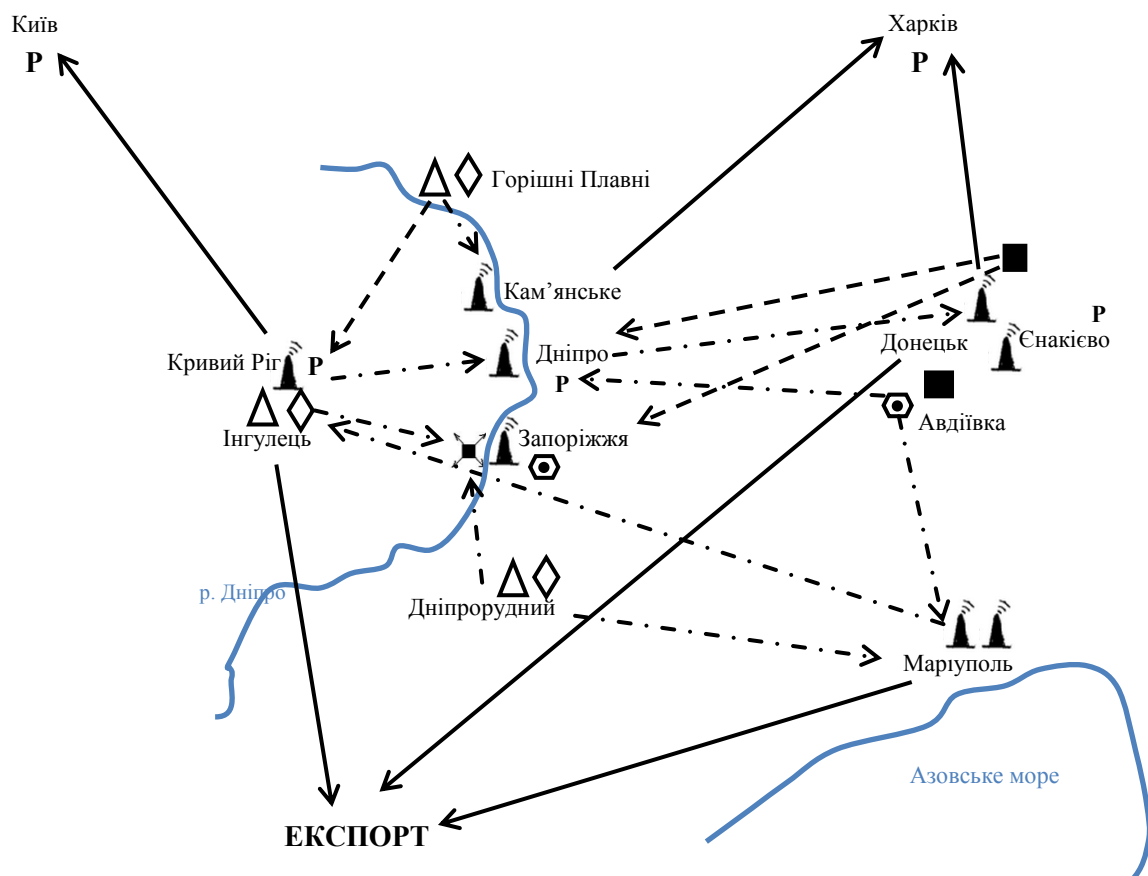

Рис. 6. Модель Донецько-Придніпровського металургійного комплексу

Завдання 3: зафіксуйте «топ-10» найбільших виробників провідних кольорових металів (алюміній, мідь, цинк), порівняйте їх з ієрархією країн-виробників рудних концентратів, зробіть змістовний висновок.

Таблиця 11.

№ з/п	Топ-10 з виплавки алюмінію	№ з/п	Топ-10 з виплавки міді	№ з/п	Топ-10 з виплавки цинку
1.		1.		1.	
2.		2.		2.	
3.		3.		3.	
4.		4.		4.	
5.		5.		5.	
6.		6.		6.	
7.		7.		7.	
8.		8.		8.	
9.		9.		9.	
10.		10.		10.	

Висновок: _____

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Завдання 4: створіть графічну модель одного з комплексів кольорової металургії (Північно-Австралійський, Балатонський, Сурінамський, Гвінейський, Норвезький, Папуа – Новогвінейський чи інший за погодженням з викладачем). Зразок виконання представлений на рис. 7.

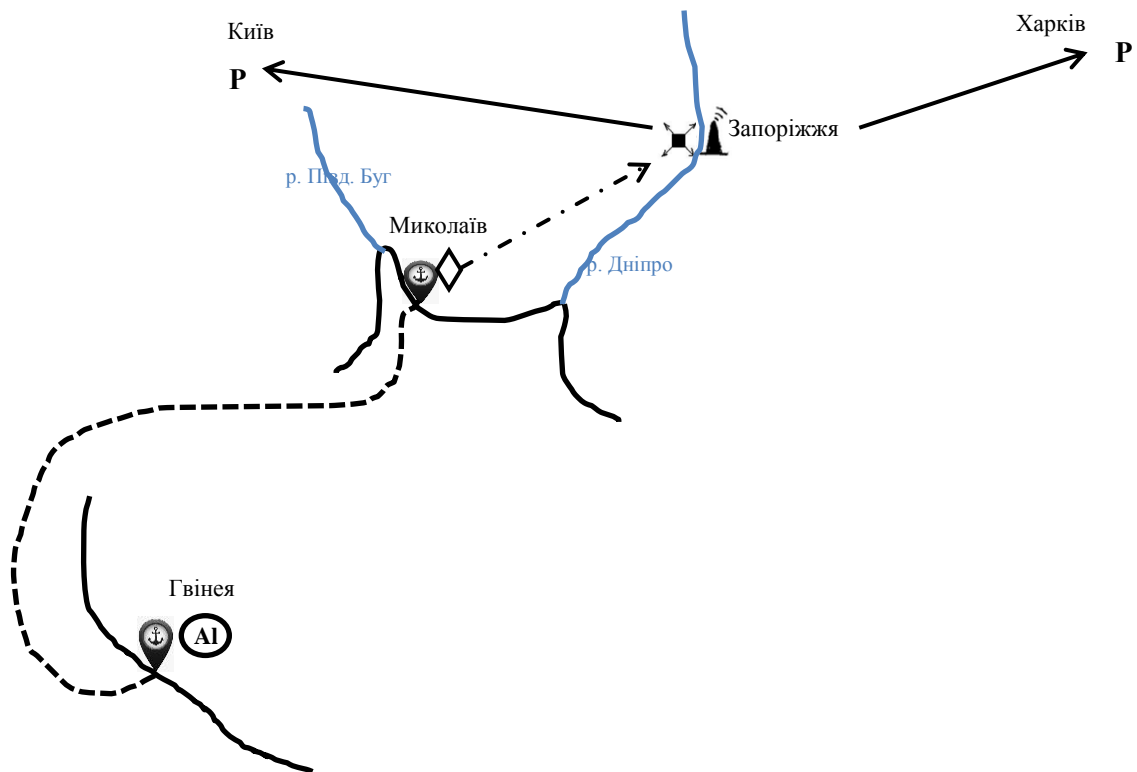

Рис. 7. Модель алюмінієвого виробничого комплексу України

Практична робота № 9.

Машинобудування

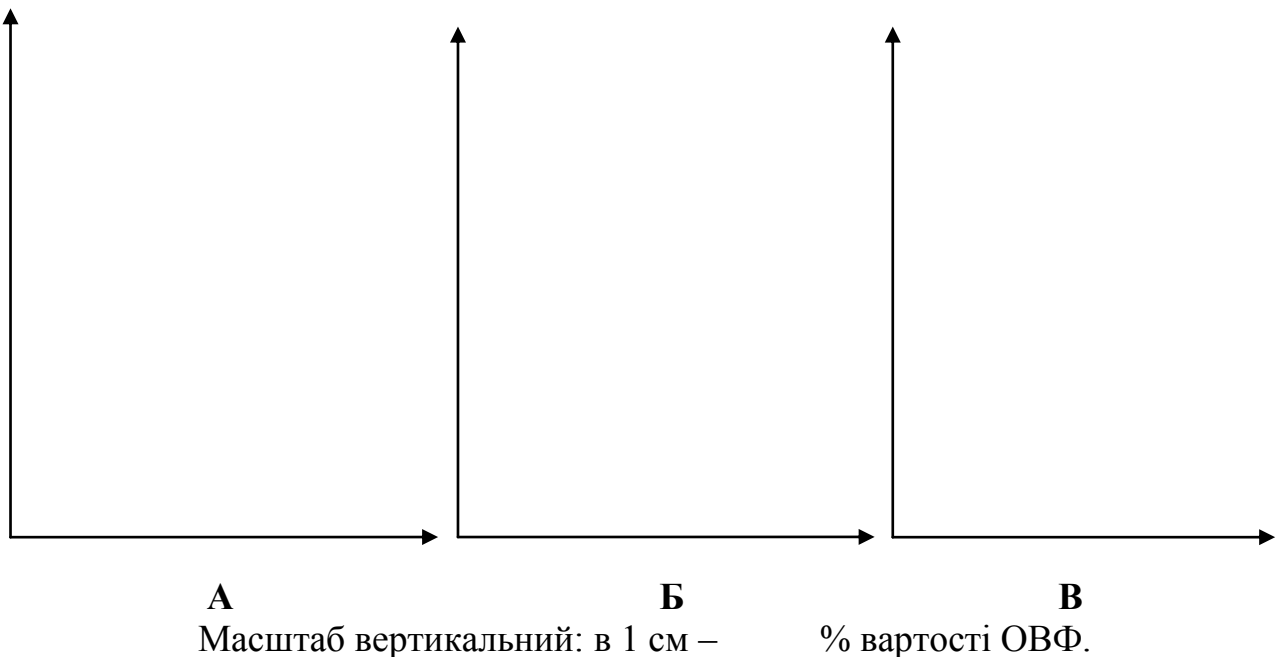
Дайте відповіді на запитання:

1. Назвіть провідні чинники віднесення машинобудування до галузей «авангардної трійки».
2. Проаналізуйте історію зародження і диверсифікації машинобудування.
3. Схарактеризуйте галузеву структуру машинобудівного комплексу.
4. Висвітліть проблему віднесення «малої металургії» до машинобудування.
5. Проаналізуйте співвідношення між «старими», «новими» та «новітніми» галузями машинобудування.
6. Назвіть галузі машинобудування, які відповідають 5-му «довгому циклу» та символізують собою перехід до інформаційного суспільства.
7. Вкажіть на особливості спеціалізації і кооперування в машинобудуванні.
8. Чому машинобудування у багатьох країнах «третього світу» носить так званий «імпортозамінний характер»?
9. Виділіть провідні елементи територіальної структури машинобудівного комплексу світу.
10. Чому територіальна структура машинобудування досить точно відбиває розміщення великих міст, міських агломерацій і мегаполісів?

Виконайте практичні завдання:

Завдання 1: збудуйте три стовпчикових діаграми (А, Б, В) галузевої структури промисловості для трьох різних класів міст.

Примітка: питому вагу міжгалузевих комплексів відкладайте по осі ОХ в одному масштабі для всіх діаграм та одним кольором для певних комплексів з метою полегшення порівняння. Статистичні дані містяться в таблиці 12. Спочатку слід підрахувати середнє арифметичне по кожному міжгалузевому комплексу в кожному з класів міст.

**Діаграми порівняння галузевої структури промисловості
(на прикладі деяких міст світу)**

Таблиця 12.

Виробнича структура окремих міст світу

Класи міст	Міста	Країни	Питома вага окремих груп галузей у вартості основних виробничих фондів, %				
			паливно-енергетичний комплекс	хіміко-лісовий комплекс	машино-будівний комплекс	будівельно-індустріальний комплекс	виробництво товарів народного споживання
А 100-300 тис. осіб	Зальцбург	Австрія	20,6	24,4	35,0	9,3	10,7
	Лозанна	Швейцарія	9,2	25,8	35,9	9,1	20,0
	Рієка	Хорватія	15,1	29,3	30,7	5,0	19,9
	Ямагуті	Японія	10,5	20,3	39,1	15,6	14,5
	Літл-Рок	США	14,6	19,3	35,2	10,2	20,7
	Середня частка						
Б 300 тис. – 1 млн.	Братислава	Словаччина	29,1	20,6	38,5	5,3	6,5
	Краків	Польща	40,8	19,2	35,0	2,5	2,5
	Салоніки	Греція	24,2	25,8	39,1	5,6	5,3
	Ніїгата	Японія	15,0	14,5	50,2	10,3	10,0
	Бостон	США	15,3	19,4	50,3	5,4	9,6
	Середня частка						
В >1 млн.	Прага	Чехія	9,9	20,6	64,4	2,6	2,5
	Мюнхен	ФРН	18,3	20,0	55,1	2,4	4,2
	Софія	Болгарія	5,1	29,9	56,0	3,5	5,5
	Кіото	Японія	9,2	21,1	60,2	4,5	5,0
	Чикаго	США	8,4	25,4	56,1	2,6	7,5
	Середня частка						

Завдання2: оцініть роль машинобудування у виробничій структурі міст різних класів (за людністю) та її зв'язок із кваліфікованими трудовими ресурсами та іншими факторами розміщення галузі. Які закономірності в зміні галузевої структури по мірі зростання людності міст Ви помітили? Висновки занотуйте:

Практична робота № 10.**Сільськогосподарська типологія країн світу**

Дайте відповіді на запитання:

1. Поясніть співвідношення понять «агропромисловий комплекс», «сільське господарство» та «агробізнес».
2. Обґрунтуйте закономірність співвідношення між рослинництвом і тваринництвом у структурі вартості виробленої сільськогосподарської продукції. Наведіть приклади. Поясніть існування винятків.
3. Схарактеризуйте галузеву структуру рослинництва. Наведіть приклади одно- та багаторічних культур. Назвіть головні закономірності поширення зернових, технічних і кормових культур у світі.
4. Схарактеризуйте територіальну структуру картоплярства і овочівництва.

5. Оцініть роль садівництва, ягідництва, виноградарства, розведення каучуконосів та культур-«стимуляторів» у сучасному світі.
6. Назвіть основні особливості географії розведення великої і дрібної рогатої худоби. Схарактеризуйте бджільництво, шовківництво, хутрове звірівництво та ставкове рибництво як галузі товарного тваринництва.
7. Оцініть роль «зеленої революції» як складової частини НТР та її позитивні і негативні наслідки.
8. Схарактеризуйте глобальну продовольчу проблему та її регіональні аспекти.
9. Обґрунтуйте принципи сільськогосподарської типізації країн.
10. Назвіть провідні шляхи вирішення продовольчих проблем людства. Оцініть потенційні можливості агрокультури та марикультури.

Виконайте практичні завдання:

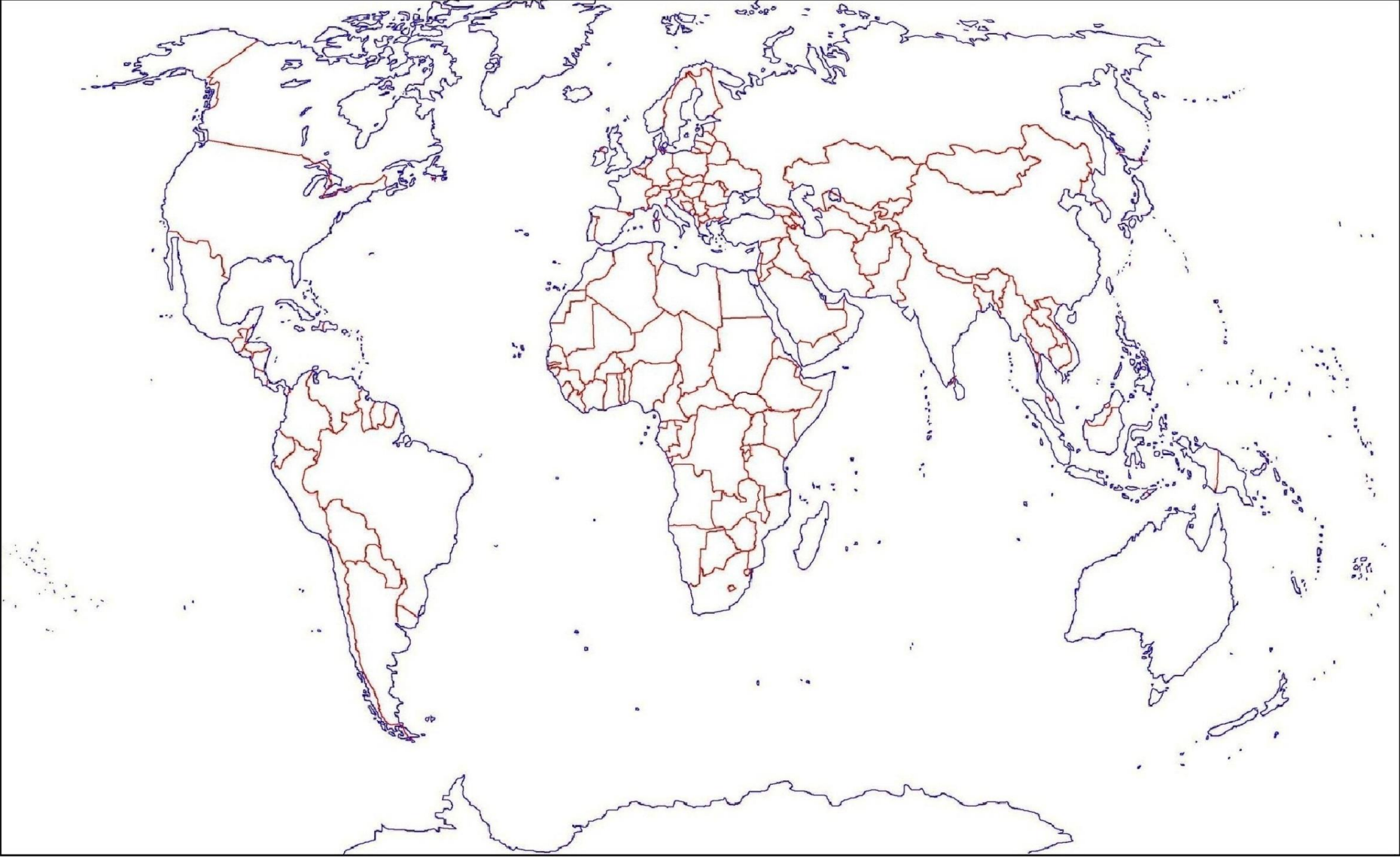
Завдання 1: проаналізуйте таблицю характеристики сільськогосподарських типів країн, підберіть власні приклади у кожному виділеному типі (таблиця 13).

Завдання 2: нанесіть на контурну карту результати сільськогосподарської (продовольчої) типізації країн світу.

Таблиця 13.

Сільськогосподарська типологія країн світу

№ з/п	Колір	Характеристики типів країн	Приклади країн
1.		Країни – основні виробники й експортери продовольства та сільськогосподарської сировини в світі	<i>США, Канада, Аргентина, Франція, Італія, Іспанія, Португалія, Греція, ФРН, Бельгія, Нідерланди, Данія, Таїланд, ПАР, Австралія, Нова Зеландія</i>
2.		Країни, що мають дефіцит продуктів харчування та сільськогосподарської сировини, але спроможні перекрити його імпортом	<i>Японія, Саудівська Аравія, Кувейт, Катар, Бахрейн, ОАЕ, Оман, Іран, Ірак, Алжир, Лівія, Нігерія, Венесуела, Еквадор</i>
3.		Країни, забезпеченість яких продукцією сільського господарства не чинить суттєвого впливу на глобальну продовольчу та сировинну ситуації в світі	<i>Норвегія, Швеція, Фінляндія, країни Балтії, Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина, Україна, Болгарія, Туреччина, Кіпр, Ізраїль, Південна Корея, Малайзія, Чилі</i>
4.		Країни, що ледве забезпечують себе власним продовольством	<i>Росія, Китай, Монголія, В'єтнам, Індія, Сирія, Йорданія, Бразилія, Мексика, Уругвай, Парагвай, Перу, Болівія, Сальвадор</i>
5.		Країни, що мають дефіцит продовольства і освоюють власні ресурси для досягнення самозабезпеченості	<i>Марокко, Туніс, Єгипет, Намібія, Ботсвана, Зімбабве, Пакистан, Індонезія, Філіппіни, Північна Корея</i>
6.		Країни із зародженням продовольчої кризи, де зростання населення перевищує ресурсні можливості аграрного сектору	<i>Беліз, Гватемала, Гондурас, Нікарагуа, Куба, Домініканська Республіка, Гаїті, Ямайка, Непал, Бутан, Бангладеш</i>
7.		Країни із постійним ускладненням і погіршенням продовольчого забезпечення в розрахунку на душу населення	<i>Західна Сахара, Малі, Буркіна-Фасо, Кот-д'Івуар, Судан, Ефіопія, Еритрея, Сомалі, Мозамбік та велика група інших африканських країн; Ємен, Афганістан, М'янма, Лаос, Камбоджа</i>

ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Розділ 1 (5 балів). *«Глобалізація – як провідний феномен сучасності».* За вибором студента та по узгодженню з викладачем можлива корекція та уточнення теми реферату і виступу, адже глобалізація – надзвичайно складний і недостатньо вивчений процес із значними протиріччями.

Зокрема, можна звернути більше уваги на позитивні або негативні наслідки цієї риси сучасного етапу розвитку світового господарства. Можна актуалізувати ці наслідки для конкретної групи країн (наприклад, африканських або доіндустріальних) чи окремої країни (наприклад, України).

Слід оцінити також ступінь впливу процесу глобалізації не тільки на економіку, але й на культуру, освіту, міжнаціональні стосунки тощо. Як окрема тема може бути представлена антологія антиглобалістського руху.

Розділ 2 (5 балів). *«Характеристика галузі світового господарства (за вибором студента)».*

Можна для дослідження обрати окрему галузь як промисловості (наприклад килимоткацьку чи пивоварну), так і сільського господарства (розведення спортивних коней чи вирощування квітів) або сфери послуг (освітні, рекреаційні або фінансові послуги).

При написанні реферату і підготовці виступу необхідно дотримуватися стандартного плану галузевої характеристики:

1. Склад галузі і продукція, що виробляється.
2. Значення галузі.
3. Історичні передумови розвитку.
4. Виробничі особливості галузі:
 - а) види сировини й енергії;
 - б) типи підприємств;
 - в) форми організації виробництва (концентрація, спеціалізація, кооперування, комбінування);
 - г) технологічні особливості виробничого процесу.
5. Розміщення галузі:
 - а) фактори розміщення;
 - б) географія галузі (територіальна організація).
6. Виробнича інфраструктура
7. Проблеми і перспективи розвитку.
8. Міжгалузеві зв'язки.

ІНДЗ *захищається* на занятті у вигляді доповіді перед аудиторією.

Критерії оцінювання: 2 бали – зміст доповіді (реферату), 1 бал – дотримання стандартів оформлення реферату (при заочному оцінюванні) або структурних елементів виступу; 2 бали – відповіді на уточнюючі запитання за обраною темою (всього – 5 балів; заочне оцінювання (без публічного захисту) – лише 3 бали).

Рекомендована література

1. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. – К.: Академія, 2003.
2. Голиков А.П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів. – К.: Знання, 2009.
3. Голиков А.П., Грицак Ю.П., Казакова Н.А., Сидоров В.И. География мирового хозяйства. – К.: Центр учебной литературы, 2008.
4. Голиков А.П., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Вступ до економічної та соціальної географії. – К., 1997.
5. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні. – Київ, Чернівці, 2006.
6. Максаковский В.П. Географическая культура. – М.: ВЛАДОС, 1998.
7. Мироненко Н.С. Страноведение. Теория и методы. – М.: Аспект-Пресс, 2001.
8. Немець К.А., Немець Л.М. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі. – Харків: ХНУ, 2013.
9. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії. – К.: Вища школа, 1996.
10. Руденко Л.Г. Нові завдання географії на шляху до інформаційного суспільства // Український географічний журнал, 2006. – № 4. – С. 15-18.
11. Світове господарство в умовах глобалізації / За ред. Я.Б. Олійника, Б.П. Яценка, В.К. Бабарицької. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2004.
12. Смаль В.В. Трансформація господарства постіндустріальних країн: наукові засади суспільно-географічного дослідження. – К.: КНУ імені Т.Шевченка, 2011.
13. Стадник О.Г. Світове господарство. 10 клас. – Харків: Основа, 2004.
14. Сюткін С.І., Леонтьєва Г.Г., Мартиненко В.О. Економічна та соціальна географія світу. 10 клас. Запитання, завдання, тести. Посібник. – К.: ВЦ «Академія», 1999.
15. Сюткін С.І., Леонтьєва Г.Г. Економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Книга-зошит. – Суми: Університетська книга, 2003.
16. Сюткін С.І. Суспільна географія: термінологічний словник / [авт.-уклад. С.І. Сюткін] – Суми: ВПП «Фабрика друку», 2015.
17. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії. – Одеса: Астропринт, 2009.
18. Філіпенко А.С., Рогач О.І., Шнирков О.І. Світова економіка. – К.: Либідь, 2000.
19. Шаблій О.І. Основи суспільної географії. – Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2012.
20. Яценко Б.П., Бабарицька В.К. Країнознавство: основи теорії. – К.: Либідь, 2009.

Електронні ресурси

1. Основні огляди і доповіді ООН в економічній і соціальній сферах: <http://www.un.org/russian/esa/surveus.htm>
2. Проект «Всемирная география»: <http://worldgeo.ru/>
3. Організація об'єднаних націй: <http://www.un.org>
4. World Urbanization Prospects: <http://esa.un.org/unpd/wup/>
5. Міжнародна організація праці (МОП): <http://www.ilo.org>
6. Міжнародна організація з міграції (МОМ): <http://www.iom.org>
7. Всесвітня організація з охорони здоров'я: <http://www.who.org>
8. Світовий банк: <http://www.worldbank.org>
9. Світова книга фактів ЦРУ США: <http://www.cia.gov/librari/publications/the-world-factbook/>
10. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН: <http://www.fao.org>
11. Конференція ООН з торгівлі і розвитку: <http://www.unctad.org>
12. Общественная география современного мира: <http://files.school-collektion.edu.ru/dlstore/00000c51-1000-4ddd-517d-3600483aebf5/index.htm>

СЮТКІН Сергій Іванович

**Географія світового господарства:
робочий зошит для самостійної роботи студентів.**

Відповідальний за випуск *Корнус О. Г.*
Комп'ютерний набір *Сюткін С. І.*

Підписано до друку 22.03.18.
Формат 60×84/8. Гарнітура TimesNewRoman.
Папір офсетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк.3,72.
Ум. фарб.-відб. 3,72. Обл.-вид. арк. 2,83.
Тираж 50 прим. Вид. № 22.

Видавець і виготовлювач:
ФОП Цьома С.П. 40002, м. Суми, вул. Роменська, 100.
Тел.: 066-293-34-29

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ДК, № 5050 від 23.02.2016.